

Pienākumi un stress

Kas strādājošos darbavietās patlaban **satrauc visvairāk**

Diāna Kārklīņa

KOPŠ pandēmijas sākuma katram piektajam Latvijas iedzīvotājam ir mainījušies darba pienākumi vai amats, bet lielākā daļa no viņiem (63%) pienākumu izmaiņas uztvēruši ar sapratni un turpinājuši darbu uzņēmumā, liecina *Tele2* un *Norstat* aptauja. Visbiežāk ar pienākumu vai pat darbavietas maiņu saskārušās sievietes vecumā no 18 līdz 34 gadiem.

Aptaujā noskaidrots, ka galvenās trīs lietas, kas šobrīd satrauc darbiniekus, ir, pirmkārt, kā panākt darba un privātās dzīves līdzsvaru (32%), otrkārt, vai Covid-19 krīze neietekmēs paša darbavietu un iespēju strādāt (31%), treškārt, kā atrast motivāciju strādāt (15%). «Pandēmijas laiks ir pamatīgi mainījis darba vidi faktiski visos Latvijas uzņēmumos. Tas ir saistīts ar darba pienākumu izmaiņām, strādāšanu attālināti, intensitāti u. c. darba aspektiem. Skatoties uz pētījumu datiem, satraucoši ir tas, ka tikai pusei no darbiniekiem, kuriem mainījušies amata pienākumi, tika nodrošinātas pienācīgas apmācības, lai kvalitatīvi varētu veikt jaunus darba pienākumus. Tas samazina ne tikai motivāciju strādāt, bet var arī būtiski ietekmēt darbinieku mainību,» spriež *Tele2* personāla vadītāja Aija Bite-Ozere.

Tikmēr *Kantar* veikts pētījums atklāj, ka stress, kas saistīts tieši ar ikdienas darba pienākumu izpildi, satrauc vairumu jeb 75% strādājošo. Vērojams, ka šis psihemocionālais faktors caurmērā biežāk dara bažīgas sievietes, speciālistus, izglītības, veselības un sociālās aprū-

▲ **STRESS**, kas saistīts tieši ar ikdienas darba pienākumu izpildi, satrauc 75% strādājošo – caurmērā biežāk sievietes, speciālistus, izglītības, veselības un sociālās aprūpes jomā nodarbinātos, kā arī valsts vai pašvaldības sektorā strādājošos, liecina *Kantar* pētījums.

FOTO - PEXELS

Katrs ceturtais strādājošais darbā saskaras ar vāju sadarbību kolēģu starpā

pes jomā nodarbinātos, kā arī valsts vai pašvaldības sektorā strādājošos.

Tajā pašā laikā 37% strādājošo (it īpaši – veselības un

sociālās aprūpes jomas, kā arī valsts un pašvaldības sektora un NVO darbiniekus) satrauc iebiedēšana vai «psiholoģiskais terors» darbavietā, piemēram, apvainošana, pazemošana vai uzbrukums no kolēģu vai vadības puses. Vēl 24% darbinieku savā darbavietā izjūt bailes saistībā ar vardarbību vai tās draudiem.

Psihosociālais risks, ar kuru salīdzinoši visbiežāk saskaras uzņēmumu un iestāžu darbinieki, ir laika trūkums (42%). Tālāk minēšanas biežuma ziņā seko darbs ar sarežģītiem

klientiem, pacientiem, skolēniem utt. (36%), problēmas vadības un darbinieku attiecībās (31%), nespēja ietekmēt sava darba organizāciju (31%), slikta komunikācija starp vadību un darbiniekiem (31%), garas vai neregulāras darba stundas (31%) un neskaidra cilvēkresursu politika (30%). Katrs ceturtais strādājošais darbā saskaras ar vāju sadarbību kolēģu starpā, aptuveni katrs piektais – ar darbavietas nedrošību, nepastāvību un katrs desmitais – ar diskrimināciju dzimuma, ve-

cuma, etniskās piederības u. c. dēļ.

27% darbinieku kopumā ir atzinuši, ka uzņēmumā vai iestādē, kurā viņi strādā, notiek strīdi vai domstarpības starp vadītāju un darbiniekiem par dažādiem darba drošības un veselības aizsardzības jautājumiem, bet 66% darbinieku norāda, ka viņu darbavietā šādi strīdi nenotiek praktiski nekad. Raksturīgi, ka ar strīdiem un domstarpībām biežāk saskaras strādājošie, kuru pakļautībā ir citi darbinieki. ●

Par inovatīvāko atzīst elektrisko kalnu dēli

Diāna Kārklīņa

NOSLĒDZOTIES ikgadējam inovatīvo biznesa ideju konkursam *Ideju kauss 2021*, ko organizē Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA), lai sekmētu jaunu uzņēmumu attīstību un tādējādi veicinātu arī valsts ekonomisko izaugsmi, par uzvarētāju šoreiz atzīta elektriskā kalnu dēļa *Rhino Board* ražošana, tirdzniecība un noma, informē LIAA.

Šis inovatīvās idejas autors ir Raimonds Jurgelis, kurš savas ieceres īstenošanai saņēma 10 000 eiro naudas balvu. Risinājums aprīkots ar pietiekamu jaudu, lai spētu pārvietoties pa daudzpusīgiem ceļiem segumiem, īpaši trasēm un kalniem.

Otrā vieta un 7000 eiro naudas balva šigada konkursā piešķirta *SimpleCharge*

komandas pārstāvim Kārlim Mendziņam, kura ideja ir elektroautomašīnu uzlādes stacijas, kas integrējamas esošajā pilsētas infrastruktūrā pie ielu apgaismojuma stabiem.

Savukārt 5000 eiro atbalstu uzņēmējdarbības debijai ieguva Alise Jēkabsons par biznesa ideju ar nosaukumu MAG. Autores risinājums paredz mikroaļģu audzēšanas iekārtu gaisa kvalitātes uzlabošanai, jo mikroaļģes fotosintēzes procesā absorbē oglekļa dioksīdu un izdala skābekli.

Ceturto vietu *Ideju kausā 2021* ieguva Einārs Kupats ar iekārtu HEDDA, kas mazina trauksmi un novērš profesionālo izdegšanu. Šis garīgās veselības risinājums izmanto bioloģiski atgrīezeniskās saites tehnoloģiju, ļaujot pārvaldīt ikdienas stresa situāci-

jas un veicinot cilvēka lab sajūtu. E. Kupats ieguva 3000 eiro idejas pilnveidošanai.

Tādu pašu naudas summu balvā saņēma arī piektās vietas ieguvēja Liene Kazaka ar biznesa ideju *Hyphae Materials*. Tās pamatā ir iepakojuma ražošana, kurā izmanto sēņu micēlija īpašības, lai radītu gan videi draudzīgus un aprītes ekonomikai piemērotus, gan izturīgus iepakojuma materiālus.

Tāpat 3000 eiro atbalstu konkursā *Ideju kausā 2021* ieguva Vita Grinberga par biznesa ideju *Pākšaugu salidumi* – tā veselīga uztura cienītājiem piedāvā no pākšaugiem gatavotus saldumus, kas sastāv no proteīniem, minerālvielām un vitamīniem, bet nesatur alergēnus un cukuru.

Vēl 1500 eiro biznesa izaugsmes stimulam šigada

konkursā saņēma Ilze Stebera par risinājumu *SkaniLAB*, Armands Evertovskis par biznesa ideju *Nephew, Feed and Train* autors Jānis Miltiņš, risinājuma *Deskly* izstrādātājs Oskars Putniņš, biznesa idejas *VAND Nano Pārklājums* autors Aleksandrs Kļaviņš, kā arī Jānis Skrastiņš par risinājumu *Sober Soul*.

Kopumā inovatīvo biznesa ideju konkursā *Ideju kauss* šogad tika iesniegts 171 pieņemums. No tiem 117 idejas iekļuva otrajā kārtā, bet finālam profesionālu ekspertu žūrija izvirzīja 20 biznesa idejas un to autorus.

Konkursa norises laikā dalībnieki, sadarbībā ar mentoriem pilnveidojot savas idejas un sacenšoties par LIAA un Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) nodrošinātajām naudas balvām, arī apguva un papildināja biz-

nesa zināšanas.

Konkursā *Ideju kauss* ik gadu ir iespēja piedalīties ikvienam, kurš sasniedzis 18 gadu vecumu un ir gatavs sākt uzņēmējdarbību, realizējot savu biznesa ideju. Šogad konkursā ietvaros arī tika veikta aptauja, kurā tika noskaidrots, ka Latvijā 39% iedzīvotāju ir kāda neīsteno-ta biznesa ideja, stāsta LIAA. Vienlaikus šajā aptaujā trešdaļa respondentu atzinuši, ka nākotnē vēlas dibināt uzņēmumu. Izteiktāka vēlme pēc sava biznesa ir cilvēkiem vecumā no 18 līdz 29 gadiem (57%) un iedzīvotājiem vecumā no 30 līdz 39 gadiem (45%), kamēr vismazākā tā ir iedzīvotājiem vecumā no 60 līdz 74 gadiem (12%). Pierīgā un Latgalē par savu biznesu domā 33% aptaujāto, Rīgā, Kurzemē un Vidzemē – 31%, bet Zemgalē – 26%. ●

DIGITĀLĀ PRATĪBA – ZEM ES VIDĒJĀ

LATVIJĀ digitālā pratība pieaugušo iedzīvotāju vidū ir zem vidējā rādītāja Eiropas Savienībā (ES), kur tā tiek lēsta 56% līmenī, intervijā TV3 raidījumam *900 sekundes* norādīja Valsts prezidenta Egila Levita padomniece informatīvās telpas un digitālās politikas jautājumos Ieva Ilvesa, raksta LETA. Vienlaikus, pēc viņas teiktā, digitālās pratības līmenis Latvijā pieaug, un arī Covid-19 pandēmija ir veicinājusi nepieciešamību strādāt digitāli, taču jautājums ir par to, kādas ir šīs prasmes. «Viens ir, ka mēs mākam atrast informāciju, mākam izlasīt ziņas, iespējams, mākam būt sociālajos tīklos. Otrs, ka mēs ar savām prasmēm mākam radīt, piemēram, izveidot savu mājaslapu, ja mēs varam notirgot savas adītās zeķes, proti, vai mums ir prasmes digitālajā vidē izdarīt kaut ko tādu, kas ļauj veidot kādu biznesu, uzlabot savas dzīves kvalitāti,» sacīja Ilvesa.

DOKTORANTŪRA EUI FLORENCĒ

LĪDZ 31. JANVĀRIM intereenti var pieteikties doktorantūras studijām Eiropas Universitātes institūtā (EUI), kas atrodas Florencē Itālijā, informē Izglītības un zinātnes ministrija. Pētniecība doktorantūras studiju līmenī Eiropas Universitātes institūtā var tikt veikta tādās nozarēs kā ekonomika, vēsture un civilizācija, tiesību zinātne, politika un sociālās zinātnes. Latvija nodrošina vienu stipendiju četrus gadus ilgām doktorantūras studijām EUI no 2022./2023. akadēmiskā gada, sedzot uzturēšanās, apdrošināšanas un ceļa izdevumus. Dokumenti elektroniski jāiesniedz Eiropas Universitātes institūtā. Papildu informācija – www.eui.eu, www.eui.eu/phd un www.izm.gov.lv sadaļā *Jaunumi*.

Kustībā

KATRĪNE PĻAVIŅA

Kā zvērināta advokāte pievienojusies ZAB *Sorainen*, lai attīstītu valsts pārvaldes attiecību praksi Latvijā. Iepriekš strādājusi zvērinātu advokātu birojā *Vilgerts* un starptautiskā advokātu birojā *Sidley Austin LLP* Briselē. Ieguvisi vairākus nekā 10 gadu pieredzi publisko tiesību strīdos. Viņa arī vada Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras Publisko iepirkumu likuma komiteju. Ar Fulbraita stipendijas atbalstu ieguvusi maģistra grādu Džordžtaunas Universitātes Tiesību centrā ASV un apguvisi *MiniMBA* programmu stratēģiskajā vadībā Rīgas Ekonomikas augstskolā.